Lakialoite LA 13/2017 vp

Päivi Räsänen kd ym.

Lakialoite laiksi potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään, että potilaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin (785/1992) lisättäisiin uusi 8 a § Potilaan oikeus saattohoitoon. Siinä potilaalle, jolla on etenevä parantumaton sairaus, johon ei ole tarjolla ennustetta parantavaan hoitoon tai potilas on kieltäytynyt siitä, ja jäljellä olevan eliniän arvioidaan olevan lyhyt, vahvistettaisiin oikeus päästä saattohoitoon hoidon vaativuuden mukaisesti erikoistuneessa hoitoyksikössä. Valtioneuvoston antamalla asetuksella säädettäisiin tarkemmin saattohoidon toteuttamisesta.

Säätämällä lailla potilaan oikeudesta saattohoitoon voidaan varmistaa, että jokaisella on lähtökohtaisesti lain turvaama oikeus päästä saattohoitoon. Inhimillinen ja kivuton kuolema on jokaisen ihmisen perusoikeus. Saattohoidon riittävä ja tasa-arvoinen toteutuminen edellyttää, että se on tarvittaessa kaikkien ihmisten saatavilla riippumatta asuinpaikasta tai sairaudesta. Tarvitsemme lainsäädännön, joka takaa kaikille kuolemaa lähestyville ihmisille hyvän oirehoidon, tarvittavan tuen sekä mahdollisuuden rauhalliseen ja kärsimyksettömään kuolemaan. Tämän toteutuminen edellyttää myös saattohoitoon osallistuvan ammattihenkilöstön koulutuksen tehostamista.

PERUSTELUT

Saattohoito (hospice-hoito) on lähestyvää kuolemaa edeltävää hoitoa silloin, kun kuoleman odotetaan tapahtuvan lähipäivien tai -viikkojen aikana. Sen avulla vaikeatkin kivut voidaan hoitaa oireettomiksi. Kuolevalle on mahdollista tarjota hyvä elämä loppuun saakka, jos käytetään saattohoidon keinoja, kuten tehokasta kivunhoitoa. Saattohoito ei merkitse kuitenkaan siirtymistä aktiivisesta hoidosta passiiviseen.

Saattohoitosuosituksissa korostuu kuolevan ihmisen ja potilaan ihmisarvo, inhimillisyys ja itsemääräämisoikeus. Tarkoituksena on tukea ja hoitaa yksilöllisesti kuolevaa ihmistä ja hänen läheisiään parhaalla mahdollisella tavalla inhimillisiä arvoja kunnioittaen. Saattohoidossa kuolevalla ja hänen läheisillään on mahdollisuus valmistautua lähestyvään kuolemaan. Saattohoidon aloittaminen perustuu kirjalliseen hoitosuunnitelmaan. Saattohoitovaiheeseen siirtyminen on sellainen potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa tarkoitettu tärkeä hoitopäätös, josta on kes-

Valmis
5.0

kusteltava, tarvittaessa useita kertoja, potilaan itsensä kanssa tai, jos hän ei pysty päättämään hoidostaan itse, hänen lähiomaistensa tai muiden läheistensä kanssa tai laillisen edustajansa kanssa.

Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan (ETENE) julkaisusta ilmenee, että vuonna 2011 Suomessa hoidettiin saattohoitoon varatuilla paikoilla 3 090 potilasta, heistä yli kolmannes saattohoitokodeissa. Jo tuolloin tarve olisi ollut huomattavasti suurempi, 12 000—13 000 potilasta vuodessa. Tämä tarkoittaa sitä, että arviolta 9 000 vaativaa saattohoitoa tarvitsevaa potilasta on hoidettu erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon normaaleilla potilaspaikoilla. Vaikka myönteistä kehitystä on tapahtunut, moni saattohoidon tarpeessa oleva kuoleva potilas jää vaille osaavaa, kokonaisvaltaista hoitoa ja tukea. Saattohoitoa ei ole systemaattisesti kehitetty osana julkista terveydenhuoltoa.

Saattohoito on kehittyneempää kuin koskaan aiemmin ihmiskunnan historiassa. Ohjeista ja suosituksista huolimatta osaavan saattohoidon saatavuus on Suomessa kuitenkin edelleen sattumanvaraista. Vaikka saattohoitoa ja sen saatavuutta on parannettu muun muassa lisäämällä hoitopaikkoja, perustamalla uusia saattohoitoyksiköitä, kehittämällä hoitoketjuja, panostamalla koulutukseen ja lisäämällä henkilöstön osaamista ja tietoisuutta, ei oikeutta osaavaan ja laadukkaaseen saattohoitoon pystytä kuitenkaan kaikille takaamaan. Saattohoitopotilaat ovat eriarvoisessa tilanteessa riippuen sairaudesta ja kotikunnastaan. Kuntien välillä on liian isoja eroja saattohoidon saatavuudessa ja laadussa. Resurssipulan lisäksi on myös osaamisvajetta. Säätämällä laissa oikeudesta saattohoitoon pystyttäisiin takaamaan maanlaajuisesti lähtökohtaisesti yhdenvertainen oikeus päästä saattohoitoon. Huomioitavaa on lisäksi, että Lääkäriliitto teetti tämän vuoden alussa kyselyn, joka kohdistettiin erikoisalan perusteella kuolevien potilaiden hoitoon osallistuville lääkäreille ja jossa kyselyyn vastanneista suurin osa (71 %) toivoi saattohoitolain säätämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään potilaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin (785/1992) uusi 8 a § seuraavasti:

8 a §

Potilaan oikeus saattohoitoon

Potilaalla, jolla on etenevä parantumaton sairaus, johon ei ole tarjolla ennustetta parantavaan hoitoon tai potilas on kieltäytynyt siitä, ja jäljellä olevan eliniän arvioidaan olevan lyhyt, on oikeus saattohoitoon hoidon vaativuuden mukaisesti erikoistuneessa hoitoyksikössä.

Saattohoidon toteuttamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lakialoite LA 13/2017 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 22.3.2017

Päivi Räsänen kd
Sari Essayah kd
Peter Östman kd
Antero Laukkanen kd
Sari Tanus kd
Satu Taavitsainen sd
Pentti Oinonen ps
Stefan Wallin r
Teuvo Hakkarainen ps
Mika Niikko ps
Harry Wallin sd